

Sunday Chabura

הסרת שלג

האם אסור בשבת

ומהו איסורו

מראה מקומות

(א) **גמ' שבת נ"א:** ואין מרזקין לא את השלג ולא את הברד ע"כ. והטעם של האיסור הוא או משום מוליד (רש"י) או גזירה משום סחיטת פירות.

(ב) **מרדכי שבת סימן של"א** מוסיף על הגמ' שאף מותר לשבר קרח כדי להגיע להמים שנמצא תחתיו. והביא רא"י לזה מהא דמותר לשבור את החבית לאכול הגרוגרות שמונחין בתוכה

(ג) **שו"ע או"ח סימן ש"כ** פסק כדברי המרדכי. **עיין מג"א אות ט"ו** שמוסיף שזה דוקא אם הקרח נמצא בכלי, אבל בקרח שע"פ באר או נהר אסור לשברו בשבת מטעם איסור סתירה – שע"י מה שמשבר הקרח הו"ל כאילו סותר חלק מהקרקע

(ד) **מחצית השקל שם ד"ה** ביאר שדייק המג"א מהא שהביא המרדכי רא"י מחבית ששם ההיתר לשוברו הוא משום אין בנין וסתירה בכלים. נמצא שבקרקע – שיש איסור של בנין וסתירה- אסור לשבור הקרח

(ה) תוספת שבת (הובא במחצית השקל) חולק וסובר שקרח ושלג חשוב כמים כיון שלאחר זמן הם נפשרים, ממילא שם משקה עליהם אפילו בזמן שהם שלג וקרח

(ו) משנ"ב סימן ש"כ ס"ק ל"ו הכריע שלצורך שבת יש להקל כדברי התוספת שבת

(ז) **הר צבי (להרב צבי פסח פראנק זצ"ל) או"ח קונטרס טל הרים מלאכת סותר** מחלק בין שלג שהוא רך ועדיין אינו בטל לגבי הקרקע להיות נחשב סותר, ולקרח שכבר נקרב ונעשה קשה שאז שבירתו חשוב סותר

ומרגלא בפומא דאינשי ששלג יש בו איסור טלטול דהיינו שאסור לסלקו משום איסור מוקצה

(ח) **משנה ברורה סימן של"ח ס"ק ל'** פסק בפירוש שאין על גשמים שם מוקצה מדין נולד

(ט) **אגרות משה או"ח ח"ה סימן כ"ג אות ל"ז** כתב דשאני שלג ממטר ואע"פ שגשם אינו מוקצה מ"מ שלג הו"ל מוקצה מדין נולד. מיהו בספר **טלטולי שבת לרב פנחס באדנער שליט"א הביא ששמע מהגר"מ פיינשטיין** ששלג מוקצה מטעם שאינו ראוי לשום דבר דהיינו **מוקצה מחמת גופו**

(א) (לעיל דף מטו)
(ב) (גדרים ב: נזר ב.)
(ג) (ע"ר חוש' נב ד"י
מזין.) (ד) (ע"ר חוש' ש'
ד"ה ומוסר.) (ה) ע"י
ביצה כג רע"א. (ו) נב
(ז) שמות כג י
(ח) שמות כ י דברים
יד, (ט) חוש' פרקי
(י) (וע"ע חוש' מנחות
ה: ד"ה פסחים ומו'
ז) נב רע"א.

(ח) במשנה ומזן עלים
במקומן וטובלין
(צ) רש"י ד"ה וטם ח
פיה בשבת צנאק:

ט] הך "אבל לא" חזר

[illegible]

שבלוחי (גליון) : f עי

[illegible]

© 1997 by The McGraw-Hill Companies, Inc.

במה בהמה יוצאה ב"ל לפי
שאלם מלווה על שביעת
בהמתו בשבת ומידי דמינטרא ביה
בהמה הו' מכשיו ואורחא ולא הו'
משוי ומידי ללא מינטרא ביה הו'
משוי: אפטר. קביטור"א: נאקה.
דרומי"ל: בחטם. מפרש בגמרא:
ואיבדקים בפרומביא. מפרש בגמ':
בשיר. כמו אלעדה^י קביד לוארו
וטבעת קטע זה ומכניסין ט'^י
רצועה או חבל ומושיקין ההמה:
וב' בעלי השיר. כגון כלבים [של]^ב
איידים וחיות קטנות שנותנין שיר
ללוארם לגוי: יוצאין ונמשכין. מפרש
גמ'^י: ויזין עליהם במקומן. כמו
שהם נלוצר ההמה אם נטמאו:
וטובלן במקומן. מכניסין בהמה
למים להטביל את השיר: גמ' מאי
נאקה. ומאי חטם: חירות.
שהיא קשה להשתחרר מפני שביעת:
בומבא דפרוזא. מווי"ל בלע"ז טוקב
את חוטמן ומכניסן בתוכו והוא כח
טבעת. חמרא לובא. חמור הבא
ממדינת לוב כמו הכושים והלוצים

אין חיה יצאה בסוגר חנניה אומר

וה קנה חמור וצית פניו (ב"מ ד' ט)
 קיבצו ל' צית ראשה ולחיים: צרו
 שדרו ליה שצרי. לכו מעותיו ושלחו
 לו שעורים כצרו מעותיו ולא רצו
 לקנות לו חמור מפני שהוא רחוק
 מבבל מהלך חצי שנה כדאמר
 בהגול (ב"ק ד' קכ): והשיאורו עשה
 לקנות חמור בצמקו ויאכלנו
 שעורים חמדי וגמלא חמורו טוב
 ומשובח: יגרי דהמדא שצרי.
 פסיעותיו של חמור לפי שעורים
 שהוא לוכד: בח"פ. שאלתם נאקה
 באספר וגמל בתום מהו^פ משוי הוא
 ואסור: לאי פיעיטי גמל בחמס.

61. before noon next month

ה' משאוי הוא אלב געוירטא ימירטא
זי אן חיה יונאס נסגור: בתנאי.
ד בקולין (סוקאל יט): בחיה גדולה.
יוט תאכ לברות כל ק: במיתא.
א. שהיה גדול וכסטר שעה מדעת:
לחיות
(סוקאל יט): חסרא לזבא. סמרי לזבא, סמריס גדולס

מחברים: ד"ר יצחק שניידר, ד"ר יצחק שניידר, ד"ר יצחק שניידר

הדרן עלך במ
במה^א בהמה יוצאה
יוצא הגמל בא
ולובדקים^ב בפרומביא וס
השיר יוצאין בשיר ונ
עליהן (6) וטובלן במק
בחטם אמר רבה בר
חיותי בזממא ד
בפרומביא: אמר רב
כפגי דפרזלא^א לוי ש
למחבן ליה חמרא לון
שערי למימור דניגרי
רב יהודה אמר שמואל
של זו בזו מהו נאקה
לך כיון דלא מיצטרא
תיבעי לך גמל בחטם
באפסר משאוי הוא א
יתירתא לא אמרי' משא
ישמעאל ברבי יוסי כך
בהמות יוצאות באפסר
והחמור למעוטי מאי
המה לוי יצאנו

אמר להם הממונה (יחזקאל כז.) נמי

אין חיה יוצאה בסוגר
בסוגר ובכל דבר המושג
אילימא בחיה גדולה
ואלא בחיה קטנה מו
אלא לאו חתול איכא בר
בין דסגי לה במיתנא
ותנניה סבר כל נשירותא
משאוי הוא אמר רב
שמואל הלכה כחנניה
בר חייא ורבה בר ח

אמר

באורחא קדמיה חמרא ו
בר רב הונא אמר אימא
טעם: לא אָמעני נאקא באפסו
יוצאין באפסר. דלודקי נמי
לא: בשוגר. קולא"ר^ט של חבל
לזה: התו"א. לא צעי נטירותא
מירחא לאו משאי הוא: ה"ש

רש"י פירש ברך גלגל"א ואפי"ה תני אין מרסקין את הצד אצל אס הנניע חמיכות ברך שקורין גלגל"א עומק קרקע כדרך שעושין בארץ אשכנז ובימות הקין טומנין לתוך הכוס ולגנו מותר אפי"ה שנמחה שם דהוי גרמא בעלמא ומאלוי הוא נמחה וכשהצד הוא נמחה אז הוא מתערב ומתבטל ביין שבכוס ואין ניכר כדקדמני אצל נותן הוא לתוך הכוס ואינו מושה אצל ליתן הפשטיד"א נגד האש וממחה השומן הנקשר והוא בעין לבדו ואינו מתערב עם שום דבר ויכיר אסור *ורבינו יחיאל מפרי"ש היה מביא ראיה להחיר מהא [והפך ההפך והפך המהות כתב דהמריץ פרק כירה [לעיל דף מ:] סכה אשה ידה שמן ומחממה כנגד המדורה וסכה לגנה וסכה שמן וית היו קרוש ואפי"ה שרי ומ"מ טוב להזהר

שלא כחכ"כ קרוש אצל האש אלא רחוק כדי שלא תהא היד נ [וראבי"ה כתב דמותר לשבר הצד כדי ליקח המים המונחין תחתיו גדולה מזו אמרו פרק חבית [לעיל דף קמז:] דמתח רשאו בסיף ותנן שובר אדם את החבית כו' ● מביעה נא לפני רבי שמריה משפירא בחדס א' אחד שאנס אשמו והעביל אותה בשלג שאינו מפורש ומחזיק מ' סאה והורה רבינו שמחה שעלתה לה עטילה וראיה ממסכת מקואות [פ"י מ"א] דתנן השלג והצד מעלין המקואה ולא פוסלין אלמא מותר לטבול בשלג וליכא למימר דהופשור קא מיירי דאז פשיטא דהוי כמו שאר מים [וכ"כ ר"ב ממגענאל] והרי אליעזר מביה"ס מפרש שהיה דמקבת מקואות שהבאתי איירי שהופשור והא קמ"ל דאין דין שאובין עליהם: הגה"ה וגם רבינו שמחה החיר בתחלתו ולבסוף מור טו כי אי אפשר שכל השלג העולה למ' סאה יגיע בצורה ועוד דאמרינן אין מטבילין כפיפין וגם לטבול ידים בכלי מלא שלג המחזיק רביעית כך הדין ע"כ:

פ"ק פירקא

במה בהמה פרק חמישי

שלג [שם] במה בהמה. (א) לית הלכתא כוותיה [דחנניה] דהא רב פליג עליה וצנח"ת כתב דאפי"ה מאן דשרי גטירותא יתירתא שמה היינו דבר שזריך שמירה יכול להוסיף זה מעט יותר ואפי"ה (תמור) [סוס] מותר ללכת בפירותא ואפי"ה דקני לה באפסר כדתינא ד' צהמות יולאין באפסר ובפירותא [לסוס] שמירה יתירה מעט וכן עמא דבר ללכת הסוס בפירותא והיתידים מזהרין: אב"ה הסוס [פ"י] אפי"ה הסוס אסור אפי"ה לתנניה ללכת בשניהם בפירותא ובאפסר וה"פ ה"ר פורת וכו' דאפי"ה אס עסקיו רעים דמותר ללכת בשניהם יחד והכל לפי הענין: ופ"ה אסורה ללכת בחבל לרה"ר לנברי הכל לפי שאינה זריכה שמירה והעגלים מותר לפי שקטנים הם ומורדים בקל כדאמר [דף נג.] חזין לעגלי דבי רב הונא שיואלין כרוכין בחבל שקנין לוארס (א) כל שכן דאס החבל מלוי דמותר: ובשינוא הסוס לרה"ר ותופס האפסר או הרסן בידו [דף נה.] אמר שמואל לרין שלא יאס

בגדי ישע

פרק ה (א) כ"ש אם ההב"ע תלוי בו, ר"ל שאז הם יותר משתמרים משהיה כרוך כי אז יכול לאחורו בחבל למשכם ולשמרם: (ב) בשום דעיילא פטילא, ר"ל הקור עייל בה ממילא אף אם יש עליה מרדעת אם היא עומדת במקום אחר כדאמר אינשי חמור אפי"ה בתקופת בו, לכן אין לה תענוג בהסרתו משום חום יתירה שעליה משום

ש"ס הגבורים

משקה כי מטבחיא אלא שיש בהן רביעית דחוי להטביל בו מחטין וצנוריות דאוקמה דאורייתא אבל פחות מרביעית טמאים ותו אמרי' בפ"ב דובחים אם קדח [בן] רביעית אפי"ה דבטלוה בחבור פחות משפופרת א"נ בגוד אחית מטבילין דמהכשרא דמקוה קאתי ומעיין בכל שהוא לא נשנית לגבי אדם כלל אלא לגבי מחטין וצנוריות תרע דתנן גל שנתלש וכו' מ' סאה ונפל על האדם ועל הכלים ובראשין מוקי בחגיגה לאפוקי כיפין דאורי' נינהו אבל משום דלאו אשבורן לא פסל מכלל דלא מקוה הוא אלא מעיין דחיים הם אפי"ה למ"ד כל הימים כמקוה דלא קתני הכא גל שנתלש מן הים ועוד דליכא לאוקומי כוותיה דמקוה אין מטוה דרך וחילתו וזו היא חזילה כדאמר' התם מ"ד ליגזור משום חרדלית של גשמים קמ"ל מכלל דודאי לאו מקוה הוא ובעינן מ' סאה. ועוד דרשינן במדרש יען כי מאס העם הזה את מי השלוח ההולכים לאט שמאסו בטבילת מ' סאה לאט בגימטריא הכי הוי ואמר ר"ל חזרנו בכל המקומות ולא מצינו מקום ששמו לאט ושלוח מעיין הוא והיינו גיחון מעיין שמושחץ עליו המלכים ומתרגם שלוחא ועוד דאמר' כיון ששמו לפתח בית דוד כו' שרוחצין בו ובים מכלל דמעיקרא לא וקודם מעשה פי' הא להחבר ר' יעקב ישראל. ואם לבך לשמים תמצא דברי כנים ועל זה לא נפלאתי אם לא דקדקת ע"כ אך על זה נפלאתי שטעית בה"ג שאמרת שכתוב בה"ג מגנדר כביניתא והיינו טבילת חצצין וכמים חיים טעיתה שהרי במקוה מיירי בה"ג ביותר ממו' סאה [והכי כתוב בהו וצריכין לטבול בדוכתא דאית ביה ארבעים סאה] כדתנא וכו' וכמה הם אמה על אמה וכו' וכי לא נפשי מיה למירמא בהו איתתא כותלי קומתה מיגנדר בהו כביניתא ושפיר דמי למירמא פי' לשוט ולאשמועינן דאפי"ה דתניא ברום ג' דהיינו היכא דעצורים כבכלים ויכול לטבול מעומד כעוד וכמוסס ויתים קמ"ל דאפי"ה דלאו מעומד שפיר דמי בפשוט ידים לאפוקי מדרב יוסף דאמר

קובץ מפרשים

(א) ל' הרי"ף דף קלא [גליון]:

החבל יולא מתחת ידו טפה וזריך שיציה מן הקרקע טפה החבל שכן ראש הצהמה לידו ואסור ללכת הסוס באוקף שעלי לרה"ר דה"ל משוי ואפילו תמור במרדעת לא שרי תנא אפי"ה קשורה לו מע"ש וכן אסור להסיר האוקף מעל הסוס והמרדעת מעל התמור ואפילו בחצרו אצל מותר לתנה לכתחילה על התמור בחצרו מפני הקור שלא יטען דהכי מסיק [לעיל דף נג.] כאן לתממה כאן לגננה פי' להניח לתממה מותר דאית ליה צערא צנינה אצל לסלקה מעל התמור אסור דאית ליה צערא ואפילו לרב דשרי לתענוג אסור להסיר המרדעת מעל התמור (ב) משום [דנפלה] ממילא אצל על הסוס לא ידענא אס מותר לתת האוקף עליו כדי לתמנו צנימו ונחצרו דשמה תמור (בחצרו) דוקא שרי דאית ליה צערא צנינה עפי מקום וסוס אסור להעמידו במים כדי להלניט וטעמא משום גזירת שחיטת סממנין:

[דף נד ע"ב] (א) ואין צהמה יולאת בוג שצנאורה אפי"ה שהוא פקוק דמחוי כמאן [דף נד ע"ב] דאזיל לחינגא אצל בחצר שרי בזמן שפקוק וסמוס ואינו משמיע קול (ג) וה"ה דתרנגול אסור ללכת בוג שצנאורו ואפי"ה בחצר ואין הסוס יולא בסולם שצנאורו דעבדי ליה היכא דאית ליה מכה דלא הדר חיין ולא ברעויות שברגליו דעבדי ליה לגיחורא לפי שאין רגליו רחבות ובשעה שהוא הולך חופף רגליו זה לזה ולא תרגולין בחוץ שיש להם לקצר פסימותיהן ועבדי להם הכי כי היכי דלא יתבטרו מאלי בלכתם וישליטו גרוותם ולא [העגל] והפרה צנימון פי' על שצנאוריהם וכן תמור או סוס:

[דף נג ע"א] (א) ואסור להוליך ב' סוסים או שני שורים יחד בשבת (ב) משום שרי דמחוי כאזיל לחינגא בשבת אצל אינן קשורים יחד שרי לאחורו אפסריהם יחד ואס' ההנלים אחד מהם זמר ואחד מהם פשמים אסור לכורכן שרי קניב ידו ולקושרם משום שנהנה בכלאי חנלים אפילו אס הצהמות שוות ואס הצהמות אחד מהן סוס ואחד מהם תמור או מין אחר אסור לכרוך ההנלים קניב ידו משום מנהיג כלאי צהמה ואפי"ה שהנלים שנים דומיא דאסור בכלאי ההנלים*.

[דף נג ע"ב] (א) סבין ומפרכסין *אדם. הא דסבין לאדם היינו דווקא בשמן אצל בחלב ושמן אסור לסוך בשבת משום שנמחה והוא ליה נולד ואסור אצל בחול מותר לסוך חטטין שנידו ושגפוס אפילו בחלב ואף על גב דדרשין *פרק רבי עקיבא [לעיל דף פו.] ופרק צנע כותים [נה דף נב.] דסיכה כסחים אסמכתא בעלמא הוא ומדרבנן הוא ולא גזרו אלא סיכה של תענוג אצל משום שמד ופרה מרדע שפשיין לרשי אפי"ה תנא אס תנא נחלה שאס לא נולד כן ביא הוי לרשי מלחה. וידיענא אמר ר' יוסי דהא אמר סוס שמד כשכח וכו' אפי"ה שיש לרשות ולומר דפטור וטוהר ואידי דסבי למחוי החבל סבן כיון הנה הנהן פטור כדאמרינן פרק מה מליקין המנחה את הנה כה"ג אפי"ה רבי' להסיר עכ"ל. ר"ב תמנאל. הגהה מייטוי פי' דהלכות שבת:

דאף בלא הסרתו יתקור לה: (ג) וה"ה תרנגול בו, ואפי"ה בחצר משום דונג לתרגול משאוי הוא אבל בבהמה אינו משאוי דבטל אגב אפסר כמו שכתבו התוס' דף נ"ד ע"ב בד"ה משום: (ד) בשום דמחוי בו *צור ציד *הולין הב"ב בידו. ר"ל שהסוס או החמור שרוכב עליו הוא כלאים עם הכלב שמוליך בידו:

רמז לנדה שצריכה שתשב עד צוארה במים והך ישיבה עמידה היא כדמוכחא שמעתין ופסקין דלית הלכתא כוותיה אלא אפי"ה בפישוט ידים ורגלים לארכו ולרחבו של נהר וכן פחות מצד צוארה ושפיר דמי אלא שצריך מים יותר מ' סאה כדי להתגלגל ולהתכסות כולו במים וביניתא כולה במים [ולחכי נקט מיגנדר דבוקשי אדם מכנים את עצמו כולו במים] אפי"ה כובשין עליו כדתניא האומר לחבירו כבוש ידך עלי במקוה ה"ו מגונה דיש לו להתגנדר עד שיחכסה כולו במים וה"ה גמי למים חיים אלא שרוב התלמוד וכל אותה שיטה מיירי במקוה ולא במעיין דאמר' מקוה כיה ישראל וגו' אשריהם ישראל מן מטהרן ואפי"ה כשמדבר במעיין קרי ליה בלשון מקוה ברוב מקומות ושלח חטעה כתבתי לך וזה כדרך חכם המורה וכו' להקשות הוא עצמו על דבריו ולתרוך אך כשהוא אומר דבר ומקשי' עליו והוא דחיק אנפשיה אין שומעין לו דלא אמרה קודם מעשה דתמיה אני עליך שמה שאינו בהם ראית ומה שישנו בהם לא ראית דכתב בהם לאחר שהזכיר מה מעיין בידו שמים אף מקוה כו' דהא רישא המעיין מטהר בכל שהוא ונהר דסכרי וכו' ביה עקולא דהיא מ' סאה במקוה דמי ושפיר דמי לטבילה. והא דתניא במקוה משום דכתב בהו לעיל דהיכא דסכיר נהר לא מטבילין ביה [אפי"ה אית ביה בועי דליתיה אהרדי ואי לא ליפי אפי"ה אית ביה מ' סאה לא מטבילין ביה] שיצא מתורת מעין והא דשרי הכא ברלייפיה ומ"מ מ' סאה בעי בעקולא שיהא כל גופו עולה בהם ולא חצאים וכו"כ רב אחאי בפרשת אחרי ואילו טעה אחר בדבר כזה להחיר טבילת חצאים מחוץ טעות משנה וה"ג כדי היה לגזור עליו גזרי יודע כי ל"ש נכתובה בהו יגם על זקני רבינו שלמה כתבת לשון טעות לפי שאני מצטער בדבר כו' טרפון. אלא שלא אקפה וכל המתירין טבילת חצאים אני קורא אותן חוטאים ולא יחצו ימיהם כי התיירו כרת גמור ואשרי בוחן לבות האדם פלגי מים יטה לבך לכתובה והיית מוצק

(ו) ולרבינו חננאל ב"ר אפילו סחם לקדירה ב"ר. דסבירא ליה ללא קיימא לן כרז חסדא [שם] דאמר חולב אדם לתוך הקדירה שיש בה מאכל, אלא אפילו ביום טוב אסור, כמו שכתוב כל זה ברי"ף [שם מ, ב, ג] והרא"ש [שם פרק כג סימן ג]. אלא שהם חולקים, דקיימא לן כרז חסדא דחולב אדם ביום טוב לתוך הקדירה, דמשקה הכל לאוכל הוא כאוכל. ויש למנוה על השו"ע שלא הכריע כאן, ובסימן תק"ה גבי יום טוב הכריע ברי"ף דמותר לחלוץ לתוך האוכל ולא הביא כלל דעת רבינו חננאל ור"מ [שם] האוסרים, ואם כן כאן אפילו לכתחלה סומעין הכבשים והשלקות להוציא מימיהן לתוך האוכל. ומה שכתב רמ"א כאן ולדבריו הסומע אשכול לקדירה נמי אסור הוא לשון תמוה, דמאי נמי דקאמר, דקל וסומר הוא, דהא ענינים צומצמים טפי לדברי הכל דאפילו צומצם מעצמן אסורין, מה שאין כן בכבשים ושלקות, ואם כן פשיטא דאסור אפילו לקדירה. ולריך לומר דלא קאמר לשון נמי אלא לדברי השו"ע, כלומר דלא קיימא מה שכתב בסעיף ד'.

יב דג ציריו. לאו משקה הוא אלא אוכל, וכן שלקות (רש"י שם קמא, א ד"ה ודג לצירי וד"ה שלקות), ואפילו הכי אסור, והיינו מיון שהיה שם משקה עליו מקודם, מה שאין כן בשאר פירות, עיין מה שכתבתי בסעיף א' [פ"ק א דף]. ורבינו ירוחם [נפיש יב ח"ט עו, ד] כתב דדג לצירי מותר לסחטו, וצ"ע ליישב דבריו: יג נותן הוא. משמע דלרסק בידים אסור. אצל הרמב"ן [שם נא, ב ד"ה והא דקמין והר"ן] [שם מ, ג ד"ה ואין] והרמב"ם [שם נא, ב] יג והמגיד משנה [שם] כתבו בשם התוספתא [שם פ"ד הלכה טו] דאפילו לרסק בידים לתוך הכוס שרי, דטעם האיסור שמה יסמוט פירות העומדין למשקין, וכיון שנמערב צמים לא גזרו. ועיין בסעיף י"א [פ"ק טז]: יד הניחם בחמה. ולפי מה שכתב רמ"א בסימן ש"י י"ז גם הכא אסור משום נולד, חנה אס כן הוא מעורב צמים (ר"ן סו): י"ז שו"ב שבר הקרח. וגדולה מזו אמרו [שם קמא, א] שזכר החצית לאכול גרוגרות (מרדכי סוף פרק ד' שם רמז שלא), ועיין סימן ש"ד [סעיף ו]. וגדולה לי דנזהר או צאר אסור: י"ז שו"ב ידא מרסק. ולפי

אסור (ו) (א) ולרבינו חננאל [שם] כל שהוא צריך למימיהן חייב הטאת [שם] אפילו סחם לקדירה שיש בה אוכל: הגה (י) ולדבריו צומצם אשכול לקדירה נמי אסור: ח הסוחם יב דג לצירי דינו בסוחם כבשים ושלקות למימיהן: ט השלג והברד אין מרסקין אותם פ' דהיינו לשברם לחתיכות דקות (ז) כדי שיוזבו (יב) מימיו אבל יג נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליה ואינו חושש [כ"ז] וכן אם יד (יג) הניחם (יג) בחמה או כנגד המדורה ונפשרו מותרים: י (ח) [כ"א] מותר שו"ב לשבר (יד) הקרח כדי ליטול מים מתחתיו: י"א צריך ליוהר בחורף שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד י' ואם יטול יוהר שלא ירחקם בין ידיו מזו שלא יהא (ט) מרסק: יב [כ"ב] יש ליוהר שלא ישפשה (ט) ידיו (ט) במלח: יג [כ"ג] דורס שלג (י) ברגליו ואינו חושש: יד [כ"ד] ה"ר מאיר מרומנובורג מתיר להטיל (יא) מי רגלים בשלג י' והרא"ש י' היה (י) נזהר:

מחצית השקל

הצורך לראיה משובר חביות, אלא ודאי דסבירא ליה דיש בו משום סתירה רק הואיל דבכלי אין בו סתירה מותר. (פ"ק טז) שלא יהא ב"ר. וצ"ע מה שכתבתי בסעיף ט' שרי. ר"ל, הרב ב"ר לשיטתה דסבירא ליה בסעיף ט' דלרסק בידים אפילו לתוך מים אסור, אבל לפי מה שכתב מ"א שם ס"ק י"ג בשם רמב"ן דלתוך מים אפילו לרסק בידים שרי, והוא הדין הכא, דהא מתערב עם מי הנטילה: (פ"ק יז) היה נזהר ב"ר. ולא דמי כו' לתוך המים. והא גם כאן מתערב עם השתן: דהבא איהו קעביר מעשה. ולרסק בידים גם בסעיף ט' אסור, ואם כן לדעת הרמב"ן שהביא מ"א ס"ק י"ג דאפילו לרסק בידים שרי לתוך המים גם כאן מותר, ומה שכתב מ"א ריש ס"ק זה בשם הטור כי ע"י השתן וודאי נימוח, הם דברי הרא"ש לדחות ראית מהר"ם [מרוטנובורג, הובא כש"ע סעיף יד] שהתיר כמו דמותר לדרוס השלג ברגליו, ועל זה כתב הרא"ש דאינו דומה לדריסה, דעל ידי השתן וודאי נימוח, מה שאין כן ע"י הדריסה. ועיין מה שכתב ט"ז ס"ק י"א בשם מהרש"ל ומה שחלק עליו: (פ"ק יז) משום ב"ר. עיין מה שכתבתי סימן ש"ט. דבמים איכא משום מלבן, א"כ היכי דאיכא פסיק רישיה, אפילו מיוחד לכך וגם המים הנסחטים הולכים לאיבוד אסור. ובשאר משקין דליכא משום מלבן אלא משום מפרק דהיי תולדה דרש, אי המשקין הנסחטים הולכים לאיבוד הוא מחלוקת הפוסקים שהביא מ"א ס"ק כ"ג:

(פ"ק יז) דג ב"ר. וכן שלקות (רש"י. ר"ל, דרש"י כתב כן לשניהם, דהיינו לדג ושלקות חד טעמא, דלאו משקה הוא אלא אוכל: ורבינו ירוחם כתב כו' וצ"ע ליישב דבריו. אין קושייתו על רבינו ירוחם מדברי רש"י, אלא מדברי הש"ס, דגם הש"ס שם דף קמ"ה ע"א מדמה דג לשלקות, ע"ש: (פ"ק יז) נותן ב"ר. שמה יסמוט פירות ב"ר. לפי שהברד ושלג למימיהן הן עומדים, עכ"ל הר"ן: וכיון שנתערב צמים לא גזרו. אע"ג דבס"ק י' אסור לתוך משקין, צריך לומר דברד ושלג עדיפא: (פ"ק טז) שו"ב ב"ר. ונראה ל"י דבנהר או באר אסור. ר"ל, לפי דברי המרדכי דתלה ההיתר והביא ראיה משבירת חביות, כמו שכתוב סימן ש"ד ושם סעיף ו', ושם הטעם משום דאין בנין וסתירה בכלים [ועיין שם ריש הסימן], לכן נהר ובאר דמחוברים לקרקע יש בו איסור סתירה וכמו שכתב סימן ש"ד, והוא הדין מקוה, והוא הדין כלי המחזיק ארבעים סאה יצא מתורת כלי ואסור כמו שכתוב ריש סימן ש"ד. אבל בספר תוספת שבת [פ"ק כז] חולק, והביא ראיה מדברי הר"ן [שבת כז, א דבור ראשון] שכתב שמתיר להניח שלג וברד נגד החמה או מדורה להפשיר, דהני גם בעורף קרושין שם משקה עליהן, עכ"ל, אם כן אין עליהן דין מחובר כלל. גם מתשובת שב יעקב [ח"א סימן יז] הביא ראיה וכתב [והתוספת שבת] שכן נוהגין הטובלין בשבת בימות החורף, ומדברי מרדכי לא משמע כן, דהא לא נתן טעם שאפילו כשהן קרושים שם משקין עליהן ולא שייך בזה סתירה, ומאי

ג שם כשמואל ה"ר
ורמב"ם נפטר כ"א
ס ה"ר ר"ף כשמואל
וכר יוחנן ע כ"י
ממשכות הנ"ל שם
ש שנת נ"א בייחא
ז הר"ן שם ורוב
הפוסקים ק טור
כס אל העזרי
ר וכ"כ חס'
והנ"ל שם ש שם
כס נכל הפוסקות ת טור כס הר"ם מרשטורג

אוכל (כט) 'אסור (יא) * (ל) ולר"ח * כל שהוא צריך למימיהן חייב חטאת אפילו סחט לקדירה שיש בה אוכל. (ולדנרו הסוחט אשכול לקדירה * נמי אסור) (טו): ח "הסוחט (לא) דג לצירו דינו כסוחט כבשים ושלקות למימיהן: ט "השלג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם (לב) לחתיכות דקות כדי שיזובו (יג) (לג) מימיו אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו (לד) ואינו חושש * וכן אם הניחם (יג) בחמה או כנגד המדורה ונפשו (לה) מותרים: י "מותר (לו) לשבר (יד) הקרח כדי ליטול מים מתחתיו: יא "צריך לזהר בחורף (לז) שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול * יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא (טו) מרסק: יב "יש לזהר שלא ישפשף ידיו (טו) (לח) במלח: יג "דורס שלג (לט) ברגליו ואינו * כנ"ל ולא ולר"ח וכ"כ בעו"ש ובמאמר וכ"ל בלש

באר היטב

נולד אל"כ הוא מעורב צמים ר"ן מ"א: (יד) הקרח. שהרי אינו צורח מים בזה ולי משום שצרת הקרח הא גדולה מזו מאלו שזכר אדם את הצמים כשציל גרוגרות וכו' מרדכי ועיין סי' ש"ד. ונ"ל דבנהר או צאר אסור מ"א: (טו) מרסק. עמ"ל דאפי' לרסק שרי ע"ש ס"ק י"ג: (טו) צמלת. לפי שנימוח והוא נולד ועסי' שכו' ס". ומשמע דמותר להשליך מלח צמים ואחר כך נוטל ידיו מהם כמ"ש גבי שלג וצדד רק שזהר שלא יהיה אסור מחמת מי המלח

משנה ברורה

(כט) אסור. ואע"ג דשאר פירות מותר לסחוט אפי' למימיהן וכנ"ל בס"א שאני החם שאין שם משקה על מי פירות והוי כמפריד אוכל מאוכל משא"כ הכא דהיה שם משקה עליו מקורם שנבלע ושייך בו שם סחיטה ומ"מ חייב חטאת ליכא לדעה זו דס"ל דבר תורה אינו חייב אלא על סחיטת זיתים וענבים בלבד וכמ"ש בריש הסימן: (ל) ולר"ח וכו'. הנה הר"ח בשני דברים פליג על דעה הראשונה (א) דס"ל דאם צריך למימיהן חייב אפי' בכבשים ושלקות (ב) דכל היכא שצריך למימיהן לעולם חייב אפילו כשסוחט לתוך האוכל ואף דכל הפוסקים פליגי ע"ז דס"ל דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי וכנ"ל בס"ד והלכה כדבריהם ולכך הזכיר המחבר דעתם בסחמא מ"מ הביא ג"כ דעת ר"ח להורות דטוב להחמיר כדבריו והמחמיר חבא עליו ברכה וכמ"ש בתשובת הרא"ש שהובא בב"י: ח (לא) דג לצירו. ר"ל שסחט דג להוציא צירו שצריך לו (לג) ומיירי בציר שנבלע בו ממשקה דעלמא לכך דומה כסוחט שלקות למימיו דאסור וכנ"ל אבל בציר היוצא מגופו דומה לסוחט שאר כל הפירות למימיו דמותר וכנ"ל בס"א: ט (לב) לחתיכות דקות. אבל לשבור חתיכה ממנו שרי ואפי' אם יזובו קצת מים ע"ז דלא נתכוין לזה ועוד שהולך לאיבוד (ב"י): (לג) מימיו. דדמי למלאכה (לז) שבורא המים הללו ואסור מדרבנן א"ג גזירה (לז) שמא יסחוט פירות העומדין למשקין: (לד) ואינו חושש. כיון דלא עבד מעשה בידים לא גזור ביה (לו) ויש מתירין אפילו לרסק בידים לתוך הכוס והטעם דכיון שמתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזור ביה כלל: (לה) מותרים. ליהנות מהם (לו) וה"ה דמותר לכתחלה להניח כיון שממילא הוא נימוח וכמו לתוך הכוס (לס) ולדעת רמ"א בסימן י"ח "השלג והברד אין מרסקין אותם דהיינו לשברם (לב) לחתיכות דקות כדי שיזובו (יג) (לג) מימיו אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו (לד) ואינו חושש * וכן אם הניחם (יג) בחמה או כנגד המדורה ונפשו (לה) מותרים: י "מותר (לו) לשבר (יד) הקרח כדי ליטול מים מתחתיו: יא "צריך לזהר בחורף (לז) שלא יטול ידיו במים שיש בהם שלג או ברד ואם יטול * יזהר שלא ידחקם בין ידיו שלא יהא (טו) מרסק: יב "יש לזהר שלא ישפשף ידיו (טו) (לח) במלח: יג "דורס שלג (לט) ברגליו ואינו * כנ"ל ולא ולר"ח וכ"כ בעו"ש ובמאמר וכ"ל בלש

שער הציון

(לג) פמ"ג וכן משמע מ"א: (לד) רש"י: (לה) רמב"ם והשטתו טעם דנולד דהמחבר לא ס"ל מדהתיר נגד החמה: (לו) פוסקים בשם התוספתא: (לז) רע"א: (לח) מ"א ותורש ושא: (לט) ב"י והגר"א ולא הזכיר הגר"א טעם המרדכי המובא ב"א משום דס"ל דלדוחא דמילתא כתב המרדכי ואיהו ז"ל אכל באמת ערשא ענינו מהתם ולא שייך בו בנין וסתירה כלל כמ"ש המאמר מרדכי: (מ) א"ר ותורש ומאמר מרדכי: (מא) ט"ז: (מב) פמ"ג בבאור דברי הט"ז: (מג) תורש וכן מוכח בבאור הגר"א שצ"ח הטעם כמו בסעיף י"ד:

איש מצליח

1. אולם דעת מרן לאסור לרסק בידים אפילו בתוך הכוס, וכמו שדייק בלשונו "והוא נימוח מאליו", והכי נקטינן. (בא"ח ש"ש פ' יתרו אות ט, כה"ח אות נ"ט, לרי"ח סי' נ"ח). וכתב הכה"ח (אות ס) בשם רב פעלים ח"ג (סי' י"ד) שכן הדין בסוכר שאין למחותו בתוך המים בשבת, ומ"מ לצורך אורחים אין להחמיר. ובמנוח"א ח"ב (פ"ו סל"ד) כתב להקל בסוכר כיון שאינו נהפך למים, רק מתמוסס בתוך המשקה. 2. כתב הכה"ח (אות

הגהות ותיקונים: א) שליש: הארות והערות: 1) עיין סימן שכ"ז מ"ב סק"ל, לענין בורית:

סותר

א

רמב, ויעוין במ"ב סימן שלח ס"ק ל' בשם זכור לאברהם דאין על המטר היורד שם מוקצה. ויש לעיין בפתיחה כוללת מבעל הפמ"ג בדיני מוקצה אות כט דמשמע דמטר היורד בשבת ויר"ט אסור לסלטלן בשבת ויר"ט משום נולד י.

הנה אמנם השואל חשש רק לאיסור מוקצה אבל עיקר השאלה היתה לפנות השלג מן גג הבית בשבת. ובדבר זה לכאורה יש לדון ולחלק בין אם השלג עדיין לא נקשר והוא עדיין רך ואינו דבוק לגג ובין אם השלג כבר נקשר

טללי שדה

אסור לנעול בה בשבת אם אינו עשוי להפתח אלא בעתים רחוקים וכו' כך הוא בפירוש דברי בעל קצור"ע אבל המעיין בשו"ע הרב סימן שיג בסוף סעיף א ובסוף סעיף ח משמע דעיקר טעם האיסור בזה הוא מטעם דזה הוי כמוסיף תוספת בנין קבוע, ומדבריו לכאורה משמע שתוס' עראי על בנין קבוע מותר, וצ"ע.

סותר

שלג שירד בשבת אי הוי מוקצה או נולד

1. עיין בספר מנחת שבת שהביא דברי תשובות הגאונים והזכור לאברהם ומסיים אך בפתיחה כוללת וכו' וצ"ע למעשה וצ"ע שמביא תשו' חת"ס אור"ח סימן פט שהניח בצ"ע אם מותר לסלטלן שביר הקרח שבכלי לאחר ששברם, דאולי הוי כמו שביר כלים שנשברו בשבת, אבל בשם תשו' מאמר מרדכי סימן ב כתב שם דקרח הוא דבר הגיסל בשבת ומותר לסלטל גם בכה"ג עיי"ש בסיום דבריו דלפי הנראה דשלג מותר לסלטל אפילו לדעת החת"ס דלא שייך בו טעם הח"ס.

פנוי שלג שלא חוקרש מתנג אי הוי כגבשושית שנטלה

2. עיין לעיל שהובאו דברי מג"א בסימן רמד לענין פנוי ובל שברחוב הוי מלאכה דאורייתא, ויעוין בנשמת אדם כלל מ סימן א שכתב צ"ח וז"ל: וצ"ע דמשמע דהא דאמרינו גבשושית ונטלה היינו גבשושית שהוא מחובר לקרקע משא"כ הובל וכו' וכ"כ המג"א בסי' תצח ס"ק לב דדוקא בקרקע עולם שייך חפירה, ואף שכתב שם דגומא שייך אפילו בעפר תלוש דהיינו משום בנין הגומא אבל בפנוי ובל דעכ"פ איצ לגומא למה חייב בזה, ומסקנת דבריו שם שאם במחובר איצ שיבטלנה מ"מ בתל תלוש והסירו אין בו משום בונה שא"כ בטלו להבית שישאר שם תמיד, עיי"ש. ולכאורה בשלג על הגג הרי עשוי להפנות כדי שלא יכנסו המים לתקרה.

שלג, כיון, שנמשכאלי נרץ יותר מלא בפולח

נוסף לזה הרי השלג הוא עשוי להמס מאליו. ויעוין באבן העזר סימן שסג דבמקום שצריך שיבטלנו אם הוא נמס מאליו גרע יותר מלא בטלו וצחיד לפנותו, שכתב שם על דברי הסיו בתשובתו לעיר שטיינץ שהיה סביב לעיר נהר אך דהיה נקשר בימות הגשמים ופסק דנתבטלו המחיצות, וכתב שם ע"י ח"ל: ולענין לא מיבעיא לראב"י ור"ח ולדעת הפ"מ גם דעת רי"ף ורמב"ם הוא כן כמיש ב"י סימן תרלג עפר

בשבת קודש ר"ח אדר תשי"ז ירד שלג גדול, ונשאלתי אם השלג מוקצה ואסור בטלטול. הנה בשלג שירד בע"ש בודאי אין בו סרך של מוקצה מצד עצמו כדמוכח בשבת מרסקין את השלג לתוך המים, וכיון שהשלג מצד עצמו אין בו סרך של מוקצה פשוט דגם אם ירד בשבת לא גרע ממטר שירד בשבת דלא הוי מוקצה או נולד אעפ"י דלא היו עבים מבערב, עיין בתשובות הגאונים סימן

שכתב ויש לעיין, אם זה בכלל תוספת אהל עראי מבואר שנקט שבנ"ד הוי בכלל, מוסף על הבנין שצריך ביטול. ולכן כתב מרן דשרי שהרי לא מבטל את המפה לג.

6. בשבת קבה וקלו הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ביר"ט לא נחלקו אלא להוסיף שר"א אסור וחכמים מתירים וש"ע סימן שיג סעיף א פסק כחכמים, והגדר של "תוספת" הוא שהאהל כבר עשוי ויש חלל באהל והוא מכסה החלל וכמבואר שם במ"ב ס"ק א ובנ"ד בודאי אינו אלא תוספת, והגדר של עראי מבואר ברש"י עירובין דף מד ע"א ד"ה ואם לא שעשוי לכתחילה לסגור ולפתוח שכתב שם וז"ל: ואעפ"י שצראי הוא שהרי יחזור ויפתחנו, ויעוין במג"א סימן שטו ס"ק ו כתב בשם הרא"ש בעירובין שבפקק החלון אם אינו עשוי לפתוח אלא לעתים רחוקות הוי כאהל קבע. הנה כי כן שגדר של תוספת אהל ארעי היינו שהיא עשויה בתחלה לסגור ולפתוח וכעין שמצינו בפתיחתנו.

וע"ז כוונת רבינו שבנ"ד יש לעיין אי הוי בכלל ארעי משום שסתימת החלל שבגג אינו עשוי להכניס ולהוציא, אלא שהניחו לשעה, ולמעשה התיר מרן מהטעם שכתב בתשובה משום שלא מבטל את המפה ובהוספה על הבנין אין אסור אא"כ מבטלו וכנ"ל בציון 1.

תוספת עראי על בנין קבוע

7. בשבת קלו ע"ב חכמים סוברים שפוקקין פקק החלון, דאעפ"י שאין עושין אהל עראי בתחלה מ"מ מוסיפין ופרש"י שפקק זה אינו אלא תוספת עראי על האהל, ומשמע שגם תוספת עראי על אהל קבוע מותר, וכן משמע בשו"ע סימן שיג א', וישנו סעיף א' ובמג"א שם.

אולם בחיי אדם כלל לט סעיף ה' משמע שדעתו שאסור להוסיף על קבוע ותוספת עראי שכתב שם וז"ל: כשם שאסור לעשות בנין עראי, כך אסור להוסיף על בנין קבוע תוספת עראי ולכן הוזכרים שאין תשמישן העיר כמו שיש בכפרים וקאשר בה דלת וכשהוא יוצא שומטה ומשליכה לארץ ונשאר כך פתוח ימים הרבה ולפעמים כשנעול נשאר כך נעול כמה ימים וא"כ כשנעול בו בשבת דומה קצת שמוסיף על הבנין וכו'. ויעוין במנחת שבת סימן פ ס"ק רט שכתב: אפילו תוסי עראי ולכן וכו' ותיבת לכן קאי על דין דבסעיף סח דמשום דאסור להוסיף אפילו תוספת עראי לכן אין לה היכר ציר

והגליד נדבק ונעשה מחובר לגג: דיש לדון אם יש בזה בנין וסתירה, ואצל א"ל הוא מפנה את השלג ע"י כלי שיש חשש שיעשה גומות בגג.

ב

פותר ואינו ראוי לבנות אם אסור מדרבנן

בשור"ת עונג יר"ט סימן כ' יצא לדון בדבר החדש דאעפ"י שאסור מדרבנן גם בסותר שלא על מנת לבנות מ"מ בעינן שיחא ראוי לבנות, שיכול לבוא לידי אסור תורה, משא"כ בחבית כשסותרו ואין ראוי לבנות כגון

טללי שדי"ה

וכתב שם ח"ל: כוונתו מבואר דדוקא בכלי שאינו עושה בנין חדש דאין בנין בכלים הוא דשרי אבל לא בנהר ובאר שע"י הקרה נתבטלו במחיצתו וע"י השבירה הוא עושה, בנין חדש" ויש בנין בקרקע ולא בכלים.

ומדבריו משמע שהאסור בבאר ונהר לדעת המג"א הוא משום שעושה בנין חדש, ולפי דבריו י"ל דבשלג שנקרש ונעשה מחובר לגג אפשר שגם המג"א מודה דאין כאן בנין חדש. (ועין חילוק זה נזכר בנשמת אדם שהובא לעיל ציון 1 לענין עשיית גומא ששייך אפילו בעפר חלוש). וגם לענין סתירה אפשר דאין כאן, שבנ"ד אפשר דאינו אלא הוספה על הבנין שצריך ביטול. (ומש"כ הנשמ"א (הוזכר לעיל ציון 2) לענין גבשושית מחוברת שא"צ ביטול, היינו שבמחובר בטל אגב קרקע מאליו), ולכן שלג שנמס מאליו גרע יותר ודמי כלא בטלו ועתיד לפנותו.

ויעויין שם באבן העזר הג"ל שכתב בסיום דבריו ח"ל: ותו ראייה דהא מנהגנו מקדמונינו הגאונים דתברי גזיזא ברדא בשבת ואי ס"ד דנתבטלו מחיצותיה הוי כאלו חופר בור בשבת ועושה מחיצות חדשות בשבת דאפילו ע"י עכו"ם אסור אלא ע"כ מעולם לא נתבטלו המחיצות דהוי כמו פי תנור שמשרקין בטי"ס בשבת כמבואר סי' סד בשם המרדכי כיון דאין עשוי לקיום לא הוי סתירה בנין וכ"ש בעשוי מאליו כמ"ש מ"א סי"ס ש"מ ויהי הסעם מה שיהי מה שנהנו להתיר לשבור הקרה בשבת אפי' בכלי ברזל כיון דמלאכת היתר הוא כמ"ש בסי' שח וא"כ הוי קרה הגיטל בשבת וכי' עיי"ש.

5. עיין לעיל מלאכת, "מוחק" שהזכיר מרן בעין זה לענין מוחק שלא ע"מ לבנות וגם אינו עושה מקום לכתוב אם זה אסור מדרבנן, ויעויין שם בהר"י בשד"ה שהבאנו דברי הבאור הלכה (סימן שמ סעיף ג ד"ה המוחק) דהרמב"ם כלל לסותר ולמוחק בחדא מחתא כדמוכח בפ"א דין יח.

מלאכת פותר ק"מ לבנות מצד בנין הוא

והשוואה בענין זה למחק

ועפ"י יסוד זה לסותר ומוחק בחדא מחתא גינהו הערתי על דברי מריר הגאון רא"ז מלצר זצ"ל שהסביר דמלאכת סותר ע"מ לבנות אינה אלא משום גדר בנין דגם הסתירה ממלאכת בנין וכמו בפותח חלון דחייב משום בונה אעפ"י שאינו בונה ומוסיף שום דבר על הבנין אלא סותר, והערתי דכעין זה כתב הרא"ש בפרק כלל גדול סימן ט דבמוחק ע"מ לכתוב עיקר החיוב הוא בשביל מחשבת הכתיבה עיי"ש.

ועתיד לפנותו אף שבטלן לשבת א' לא חשיבי לבטל מחיצה אלא דוקא אם היה בדעתו להגותן עד עולם ה"ג לא נתבטלה המחיצה דלא נתבטלה המחיצה אלא בעפר ואין עתיד לפנותו לעולם ואפילו להרא"ש והר"ן אם בטלם לשבת א' מבטל מחיצה מ"מ במים הנקשרים כיון דנמסין מאליהן ואינם דבר המתקיים אינו מבטל את המחיצה וראיה לזה ממ"א אהלות ה"ח דגליד וכפור אין מביאים את הטומאה ואין חוצצין ואין מבטלים בחלון לחצוץ בפני הטומאה שבבית השני והטעם כיון שהוא דבר שאינו מתקיים והוא גימס מאליו לא חשיבי אהל ומחיצה וכו' וכיון דגליד הנקשר לא נעשה מחיצה א"כ ק"ו דאין מים נקשרים בטלים מחיצה.

שלג שנקרש ונעשה מחובר

אם יש בו משום נפילת גבשושית

3. לכאורה אם כבר נדבק ונעשה מחובר לגג הרי הוא בכלל גבשושית שנטלה שחייב משום בונה אעפ"י שלא בטלו וכמבואר בנשמ"א (לעיל ציון ב'), אולם גם בזה י"ל דהא דמחובר א"צ ביטול הוא משום דעצם החיבור הוי כבטלו דכיון שהוא מחובר לא ירימנו ולכן בשלג שנמס מאליו הוי כלא בטלו. ויעויין באגלי טל מלאכת קוצר ס"ק כב ומלאכת גזוז ס"ק ז דמדברי הרשב"ם ב"ב מבואר שהטעם שמחובר לקרקע הוי כקרקע הוא משום דבטל אגב קרקע. אולם באבני נזר סימן סג כתב דר"ל דענין כל המחובר לקרקע לאו משום שהוא בטל אל הקרקע כמוהו אלא דהוא עצמו דינו כקרקע ויעויין לעיל הר"י בשד"ה מלאכת חורש ציון 1). ולפי"ז גם בשלג שנמס יש בו משום גבשושית ונטלה, ויעויין שור"ת חת"ס סימן פט ובסוף קונטרס אהבת שלום למתרגמים ס"ס מנחת שבת.

בנין וסתירה בשלג שהגליד נדבק לקרקע

4. עיין שו"ע סימן שכ סעיף י: מותר לשבור הקרה כדי ליטול מים מתחתיו. ובמ"ב ס"ק לו כתב: דשבירת הקרה אינה מלאכה כלל ולא אסרו בריסק א"כ הוא עושה כדי שיובו מימיו משא"כ בזה. והמג"א כתב דבנהר או באר אסור דכיון שהוא מחובר לקרקע יש בו משום חשש בנין וסתירה, אבל הרבה אחרונים חולקים עליו וס"ל דשם מים עליהם ואין בו בנין וסתירה עכ"ל. ולכאורה שגם בג"ד הרי השלג דבוק ומחובר לקרקע ותלוי במחלוקת המג"א ותאחרונים החולקים עליו אולם אפשר שבנ"ד גם המג"א מודה דמותר, ואקדים דברי החת"ס סימן פט ד"ה אמנם שהביא דברי המג"א הנ"ל

1 עירובין ק"ד ח' מור
בשם הרמב"ם בפרק כ"א
וכתב הור"ם המגיד שם
שהוא מרבירי אמית
שם ט' הרא"ש שם בשם
רבינו תם * משנה
בביצה ל"ה כ' לפירוש
רבינו יונה וחביון הסוד
הרא"ש שם ל' שם
בגמרא מ' משנה שם
נ' ברייתא שם ט' רמב"ם
בפרק כ"ה * (קצת דיני
השמיטה קול יתבאר
בסימן שאחר זה)
הערות

(כ) על-גבי שולחן שרי, דליכא למגזר שם משום גומות (רבינו ירוחם ח"ו). ומותר לשחוק (כא) בעצמות שקורין טשי"ף אף-על-פי שמשמיעים קול, הואיל ואינן מכוונין לשיר (הגהות אלפסי סוף עירובין). וכל זה בשוחק דרך צחוק בעלמא (כ"י), אבל בשוחק כדי להרויח אסור אפילו שוחק (ו) (כב) בתם ובחסר, דהוי כמקח וממכר (אגור וכו' ורמב"ם פכ"ג). ומכל מקום אין למחות בנשים וקטנים, דמוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזדיין (תוספות וסמ"ג והגה"מ פכ"א). ולשחוק בכדור, עיין לעיל סימן שח סעיף מה: ו' אסור לשאוב מים בגלגל, גזירה (כג) שמא ימלא לגינתו וחורבתו או למשרה של פשתן, "לפיכך אם לא היה שם לא גינה ולא חורבה ולא בריכה לשרות בה פשתן מותר. (כד) ויש אומרים שלא אסרו אלא בגלגל גדול שמוציא מים הרבה ביחד בלא טורח, והם גלגלים הקבועים בהם דליים הרבה סביב, אבל גלגלים שלנו שאין ממלאים בהם אלא מעט, מותר, דליכא למיחש למידי: ז' מי שיש לו כפירות בראש הגג ורואה מטר שבא, (כה) אסור לשלשלם בשבת דרך ארובה שבגג. אבל (כו) מותר (י) לכסותן, ל'אפילו לבנים (כז) שהם מוקצים (כח) מותר לכסותן מפני הו' ח' מותר ליתן כלי (כט) תחת הדלף בשבת, יואם נתמלא, שופכו ומחזירו למקומו; והוא שיהא הדלף ראוי (ל) לרחיצה. אבל אם אינו ראוי (לא) * אסור משום שאין עושין גרף של רעי לכתחלה. ואם נתן כלי תחת דלף שאינו ראוי לרחיצה, (לב) מותר (ס) (לג) לטלטלו במים המאוסים שבו":

שלט כמה דינים פרטיים הנוהגין בשבת, וכו' ז' סעיפים:

א (א) אין רוכבין על-גבי בהמה (ועיין לעיל סימן שח סעיף יח מדין הליכת קרון): ב אין שטין

באר היטב

לטפח, דגזירה לגזירה הוא, מ"א: (י) בתם ובחסר. פי' גרא"ד או א"ס גרא"ד בלשון אשכנז: (י) לכסותן. ורש"ל פסק דאסור לכסותן: דמאיס עליו, וכמו שכתב סימן שח סל"ו סל"ז, מ"א:

משנה ברורה

(כ) על-גבי שולחן וכו'. והוא הדין (כג) על-גבי מחצלת או בגד או טבלא, ולא גזרינן בכל זה אטו על-גבי קרקע, דגזירה לגזירה היא, (כג) אבל על-גבי קרקע, אפילו היא מרוצפת דלא שייך אשוויי גומות גס-כך אסור, דקרקע בקרקע מיחלף וגזרינן אטו קרקע שאינו מרוצף: (כא) בעצמות וכו'. ונוהגין לעשותן של כסף שיהיו מיוחדין לשבת, דאם לא-כן מיחזי כעובדא דחול. ומהר"א ששון חולק וסבירא ליה, כיון שאין תועלת בדיעת חכמת השחוק ההוא, והוא הדין כל מיני שחוק, אסור, ואף בחול (כד) יזהר משום מושב לצים, וכמו שכתוב בסימן שח סעיף טז, ועיין בברכי-יוסף שהביא עוד בשם כמה גדולים שהחמירו בזה: (כב) בתם ובחסר. פירוש, גרא"ד או אום-גרא"ד בלשון אשכנז: ו (כג) שמא ימלא. מתוך שממלאים בלא טורח: (כד) ויש אומרים וכו'. כתב אליה רבה דכן עיקר: הא פירות לצורך היום שרי, שלא יטנפו בגשמים [פמ"ג]: אבל הביאו המגן-אברהם, וכתב' בסיומן שח סעיף יז: (כה) מותר לכסותן. אבל עיני' לטלטלן ממקומן אף שאין לו במה לכסותן [מ"א בסיומן שלד סק"ג]: ח' (כט) תחת הדלף. שדולף דרך התקרה וכו': (ל) לרחיצה. דאין על המטר היורד (כס) שם מוקצה או נולד ויכול לשתות או לרחוץ ממנו, והוא הדין (ט) אם הוא ראוי רק לשתית בהמה. (לא) אסור משום שאין וכו'. פירוש, אין עושין דבר שימאס על סמך שיהיה מותר אחר-כך להוציאו כגרף של רעי, ואם אפילו יתרצה שישאר כך ולא יזינו ממקומו גס-כך אסור, כמו שכתבו הפוסקים. ועיין בבאר הלכה: (לב) מותר וכו'. היינו אף קודם שנתמלא [א"ר]: (לג) לטלטלו וכו'. ודוקא (כז) כשהוא נתן במקום ששייכתו קבועה שם, דמאוס עליו והוי כגרף של רעי שהתירו לטלטלו להוציאו לאשפה מפני כבודו, אם הוא עומד במקום ששייכתו קבועה שם, וכנ"ל בסיומן שח סעיף לז, עיין שם:

א (א) אין רוכבין. לעיל בסיומן שח סעיף יח ביאורתי במשנה ברורה הטעם וכל פרטיהן: שער הציון

(כג) אליה רבה ור"א בשם רבינו ירוחם: (כג) מחצית-השקל והג"ר. ואף דכפר-מגדים במשכחות-הזב מסתפק בזה, מלשון הרמ"א משמע דכריהם: (כד) פרי-מגדים: (כס) זכור לאברהם: (ט) לעיל בסיומן שח סעיף לה במגן-אברהם: (ס) מגן-אברהם ור"א:

תרגום: 1 משחק כעין 'חמש אבנים'. 2 משחק 'זוג או פרד'.

ספר טלטולי שבת להרב פנחס בודנר שליט"א

3. Snow

Some poskim rule that snow is muktza. This ruling applies to snow which fell before Shabbos or Yomtov as well as to snow which fell on Shabbos or Yomtov. (Snow is not normally eaten or fed to animals, and is considered **מוקצה מחמת** like sand or stones.) If the snow was collected before Shabbos or Yomtov, and designated for use on Shabbos or Yomtov, it is not muktza. Other poskim rule that snow [providing it is not too dirty to use¹⁰] is not muktza.¹¹

Walking on snow (on Shabbos or Yomtov) is permitted.¹¹

¹⁰ עיין מש"כ לעיל בהערה 7. ושמעתי מהגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א דבין דאין הדרך להשחמש עם שלג וגם אין השלג נחשב מאכל בהמה הו"ל מוקצה ולא מיבעיא שלג שנפל בשבת דהו"ל נולד אלא אפי' אם נפל לפני השבת מ"מ מוקצה הוי'. ועיין במס' נדה יז. ועי' בספר שמירת שבת כהלכתה פרק ט"ז הערה ק"י שהביא דברי הגרש"ז איערבך שליט"א דשלג ומטר שירדו בשבת לא חשיבי נולד.

משה

אורח חיים

אגרות

עו

מוקצים בשבת, ומותר לטלטלם, אלא א"כ הם כלים שעושים בהם מלאכה. אבל אם פעולתם אינה מלאכת שבת אין להחשיבם כמלאכתו לאיסור מחמת שמקבלים כוחם על ידי דבר האסור כמו חשמל, ודבר שמלאכתו לאיסור פירושו דבר שעושים בו איסור, ולא דבר שנעשה ע"י איסור. ורק צריך להזהר שלא להפרידם מחיבורן להחשמל.

ואם אחד רוצה להחמיר לעצמו יותר (הגם שאני בעצמי אינני נוהג כן) הרשות בידו. אך אז יש לידע שלכל הפחות מותר לטלטל גם גר חשמל לצורך גופו ומקומו (אבל עיין לעיל סימן כ"ב סעיף ל"ז שיש לחשוש מצד מה שדומה גר חשמל לגר של אש ממש). ובנוגע למה שנכלל בהיתר לצורך מקומו, נראה, שגם אם צריך שהמקום שעליו הולך האור כעת יהיה חשוך, נמי מקרי צורך מקומו.

זקנך אוהבך,

משה פיינשטיין

סימן כד

תשובה: מעיקר הדין מותר. אכן כיוון דיש אור של גר אסור, כיוון דאתי לאחלופי. ושוב שאילתיו אם מותר לטלטל מגורת אלקטרי שדלקה ביה"ש, אך עכשיו אינה דולקת. והשיב, דמעיקר הדין לא הו"ל מוקצה, וכן ליכא חשש דשמא יכבה, דאל"ה לא היה לנו שום צד להתיר שימוש בכלים הפועלים ע"י חשמל, אי איכא חשש שמא יכבה. אמנם אין להתיר בטילטול (כשהיא דולקת, וממילא גם כשדלקה וכבתה), כיוון דדומה לגר של אש (וכוונתו שאם לא היה דלוק בשבת מותר לטלטלו לצורך גופו ולצורך מקומו).

 לז. טילטול שלג בשבת

שאלה: אם שלג אסור בטילטול, ובהזדמנות אחרת פסק דהו"ל מוקצה.

תשובה: הווי מוקצה דהווי נולד, וגשם (עירובין מ"ז ע"א גבי מיא בעיבא דאי אמרינן דמיבלע בליעי אסורים מטעם נולד, אלא מיא בעבים מינד נייד) אינו ראייה לסתור, דאינו כגשם (יתכן שכונתו ששלג שבעבים ודאי שכמאן דליתיה דמי, עי' שם מ"ה ע"ב ברש"י ד"ה מיבלע).